

Pratarmė

Tradiciškai žurnale nemažai dėmesio skiriama ugdymo ir kultūros sąsajų analizei, švietimo ir kultūros politikos klausimams. Ne išimtis ir *Acta Paedagogica Vilnensia* 34 tomas. Čia, nagrinėjant tarpkultūrinio ugdymo problemas, pabrėžiama skirtingų kultūrų asmenų kultūrinio susidūrimo svarba. Remiantis tarpkultūrinio ugdymo teoretikų (O. F. Bollnow, L. Nancy, B. Waldenfelso ir kt.) įžvalgomis, kultūrinė sandūra pristatoma kaip iššūkis ir būtina tarpkultūrinio mokymosi sąlyga. Teoriniai kultūrinio ugdymo svarstymai tęsiami ir kitame žurnalo straipsnyje, gvildenančiame mokyklos kultūrinės erdvės specifiką. H. Lefebvre'o, M. de Certeau'o, G. Deleuze'o, F. Guattari veikalų analizė papildoma empirinio mokyklos kultūros tyrimo duomenimis. Gvildenant iš pirmo žvilgsnio paprastą mokyklinės erdvės elementą – duris – ne tik nubrėžiamas aiškus mokyklinių erdvių žemėlapis, parodomas vidaus trajektorijų strategavimas, bet ir atskleidžiama mokyklos bendruomenės narių santykiai, oficialiosios, dominuojančios ir demotinės kultūrų sankirtos. Durų metafora pasitelkiama ir kitame straipsnyje, analizuojant lingvistų, mokytojų ir mokinių požiūrį į lietuvių kalbą. Straipsnyje parodoma, kaip šie požiūriai priklauso nuo vyraujančios mokyklos kultūros. Svarstoma, ar teiginiai apie mažėjančią jaunosios kartos raštingumą yra pagrįsti, ar labiau yra moralinės panikos išraiška. Jei vis dėlto tai tiesa, ką gi tada daryti?

Atsakymo į šį klausimą ieškoma straipsnyje, nagrinėjančiame lingvistinį kalbos didaktikos aspektą. Jame „aptariami lietuvių kalbos programų, sudarytų pagal sisteminę ir komunikacinę-integracinę kalbos ugdymo paradigmas, pranašumai ir trūkumai, pagrindžiamas siekis atnaujinti lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo programą (2015 m.) suderinti abi kalbos ugdymo paradigmas, kokybiškai nauju pavidalu grįžtant prie sisteminio kalbos ugdymo ir stiprinant sakinės ir rašytinės kalbos vartojimą pagal komunikacinės-integracinės kalbos ugdymo paradigmos teorinę ir praktinę mintį“.

Vienas iš pagrindinių žurnale gvildinamų probleminių laukų – vertybės ir jų ugdymas. Šiame tome pristatomas jaunesniųjų paauglių požiūris į dorovines vertybes ir aptariama, kokie veiksniai turi daugiausiai įtakos vertybėms formuoti. Neabejojant, kad viena iš pagrindinių vertybių žmogaus gyvenime yra sveikata, parodoma integruoto sveikatos ugdymo svarba ir, remiantis kokybinio tyrimo duomenimis, atskleidžiamas mokytojų požiūris į šią ugdymo sritį. Kokybinio tyrimo rezultatai pasitelkiami ir aptariant muzikos mokytojų patirtį ugdant aukštesniųjų klasių mokinių muzikinį kūrybiškumą muzikinėmis kompiuterinėmis technologijomis. Kūrybiškumas ne ką mažiau svarbus ir universitetinėse studijose, ypač jei kalbama apie būsimuosius vaizduojamojo meno krypties specialistus. Dar viena šios srities

specialistų savybių – empatija. Psichologijos mokslo atstovės atskleidžia, kokios yra šių dviejų savybių sąsajos.

Švietimo politikos tematikai šiame tome labiau atstovauja tik vienas straipsnis. Jame nagrinėjamos įvairios studijų paskolų sistemos ir veiksniai, turintys įtakos jų efektyvumui.

Kronikos skiltyje pristatoma Vilniaus universiteto Edukologijos katedros profesorės Vilijos Targamadzės monografija „Bendrojo ugdymo mokykla kryžkelėje: akivarai ir kūlgrinda“ (2014). Čia rasite ir interviu su kovo mėnesį jubiliejų šventusia edukologijos docente Giedre Purvaneckiene. Nuoširdžiausi žurnalo redakcinės kolegijos sveikinimai!

Irena Stonkuvienė